

CVÂNT ZIDITOR

Publicație lunară a parohiei „Sfinții Trei Ierarhi” - Bacău
Editată cu binecuvântarea IPS Dr. Ioachim, Arhiepiscopul Romanului și Bacăului

Anul III, nr. 34

Aprilie 2018

SFINTELE, SFINȚILOR **(Tâlcuire pe înțelesul tuturor a însemnătății** **Dumnezeieștii Liturghii)**

Dumnezeiasca Liturghie ocupă locul central în cadrul slujbelor zilnice. Într-adevăr, nu este doar o slujbă, ci este cea mai mare din Tainele Bisericii, taina săvârșirii Jertfei fără de sânge și a împărtășirii credincioșilor cu Trupul și Sângele lui Hristos.

După strădaniile în rugăciune ale întregii zile, după aceste nevoințe întru rugăciune, se așterne înaintea credincioșilor sfânta și tainica Masă. Ea este în chip vădit împlinirea tuturor cererilor, chemarea la Masa Domnului. Și, de fapt, acolo unde Dumnezeieștile slujbe se slujesc de-a lungul întregii zile, potrivit tipicului, Dumnezeiasca Liturghie este primită în același fel precum se primește cina în sânul familiei, chiar și atunci când nu este nimic atrăgător sau îmbelșugat, de către cei ce lucrează, după ce au isprăvit cu treaba. Cât de mult pierd atunci acești oameni, și cu atât mai mult acele comunități parohiale, pentru care toate dumnezeieștile slujbe, chiar și cele de Duminică, constau doar dintr-o Liturghie! Nu este de mirare aceasta, când pentru oamenii aceștia doar participarea la Liturghie pare a fi o îndatorire și un chin...

Pentru marea parte a anului, rânduiala Liturghiei, așa cum este slujită zilnic în Biserica Ortodoxă, o urmează pe cea a Sf. Ioan Gură de Aur. De zece ori pe an, se slujește Liturghia Sf. Vasilie cel Mare. Aceste zece zile sunt următoarele: cele cinci Duminici ale Postului mare, Joia Mare și Sâmbăta Mare din Săptămâna Patimilor, ajunul Nașterii lui Hristos și ajunul Epifaniei, și ziua de prăznuire a Sf. Vasilie cel Mare (1 ianuarie). În Postul Mare, miercurile și vinerile, în joia primei săptămâni a Postului Mare și în primele trei zile ale Săptămânii Patimilor, se slujește Liturghia Darurilor înainte sfințite.

Primele două rânduieli au o structură identică. Deosebirea dintre ele constă doar în întinderea mai mare, la Liturghia Sf. Vasilie cel Mare, a rugăciunii euharistice care săvârșește taina.

Există nenumărate tâlcuiri ale Liturghiei, unele de la sfinții Părinți și altele din partea unor simpli și evlavioși drept-slăvitori creștini. În aceste tâlcuiri, cei ce doresc pot dobândi o înțelegere mai amănunțită și profundă a fiecărui moment din sfintele slujbe. În studiul de față al dumnezeieștilor slujbe ortodoxe, este cu putință a explica doar pe scurt rânduiala Liturghiei și a menționa semnificația celor mai însemnate părți.

Cuvântul „Liturghie” înseamnă „slujbă comună/obștească”. Urmând însăși Cinei celei de Taină, care a fost prăznuită de către Domnul Iisus Hristos împreună cu ucenicii în noaptea în care a fost trădat, liturghia este un act sacramental al celei mai apropiate uniri cu Hristos pentru cei ce cred într-însul, o expresie a unității dintre trupul Bisericii și Capul ei. Celelalte slujbe se pot sluji separat, chiar în locuri din afara lăcașului bisericii, și fără vreo legătură cu celelalte slujbe de rugăciune; celelalte slujbe pot fi citite sau cântate, dacă este nevoie, chiar și fără preot, potrivit rânduielii speciale care este prevăzută în tipic pentru o astfel de ocazie. Liturghia poate fi slujită doar de către un episcop sau presbiter (preot) hirotonit canonic, pe o Sfântă Masă ce a fost sfințită, într-o biserică, sau, în cazuri de excepție, oriunde, pe antimisul sfințit pentru aceasta sau pe veștmântul liturgic. Mai cere și o pregătire anume, în rugăciune.

Trei părți urmează una după alta, în Liturghie: a) Proscomidia, b) Liturghia Catehumenilor și c) Liturghia Credincioșilor.

Proscomidia este „pregătirea” liturgică, săvârșită de preot. Are loc fără participarea credincioșilor; participarea acestora este exprimată doar prin aducerea pâinii pentru proscomidie, prescura. Proscomidia constă în pregătirea Sfântului Agneț pe disc și a vinului în potir pentru apropiata lor prefacere. Împrejurul pâinii, Sfântul Agneț, sunt așezate alte părțile în cinstea

Maicii Domnului și spre prăznuirea tuturor cetelor de sfinți, și pentru pomenirea spre împăcarea cu Dumnezeu a creștinilor ortodocși vii și adormiți, - „pre cei ce o au adus și pre cei pentru cari s-a adus”. Aceste părțicele sunt turnate în Potir după împărțășirea credincioșilor, la sfârșitul Liturghiei.

A doua parte a Liturghiei este cea pentru tot poporul, pentru credincioșii creștini ortodocși.

„Binecuvântată este Împărăția, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea, și în vecii vecilor” – rostește preotul. Această strigare ne înalță inimile și cugetele la Împărăția Prea Sfintei Treimi, spunându-ne că Liturghia este taina unirii celei mai mari cu Dumnezeu, taina împăcării Cerescului Părinte cu Fiul Său pentru păcatele oamenilor, mărturia iubirii Cerescului Părinte pentru neamul omenesc, taina Sfântului Duh, Care preface darurile ce se aduc în Trupul și Sângele lui Hristos.

De îndată după această rostire, în Ectenia Mare ce urmează, numită și Litania Păcii, Biserica se roagă pentru pacea lumii, pentru Biserică și pentru toți credincioșii. Imediat după, urmează doi psalmi, și auzim cântările ce adună laolaltă liturghiile Bisericii pământești și celei cerești. Mai întâi, în psalmii „Binecuvintează, suflete al meu, pre Domnul” (Ps. 102) și „Laudă, suflete al meu, pre Domnul” (Ps. 145), ascultăm chemarea mădularelor pământești ale Bisericii de a slăvi pe Dumnezeu, și după aceștia, se cântă o mărturisire de credință scurtă, dar completă, în Fiul lui Dumnezeu; este cântarea „Unule Născut”. În ea sunt cuprinse toate dogmele de căpătâi privind Persoana lui Iisus Hristos, și anume:

- a) El este Fiul lui Dumnezeu cel Unul Născut, și
- b) Cuvântul lui Dumnezeu,
- c) El este veșnic, fără de moarte,
- d) că a primit pentru mântuirea noastră a se face om,
- e) că Maica Sa Maria este de Dumnezeu Născătoarea și Pururea Fecioară,
- f) că S-a unit cu omul fără puțință de schimbare, pe veci,
- g) că a fost răstignit, deși era Dumnezeu,
- h) că, cu moartea sa, a călcat asupra morții,
- i) că este Unul din Sfânta Treime,
- j) că este slăvit întocmai cu Tatăl și cu Duhul Sfânt; și imnul se încheie cu strigarea evanghelică, „mântuiește-ne pre noi”.

Apoi cântăm laudele sfinților celor fericiți din Evangheliile: „Fericiți cei săraci cu duhul... Fericiți cei ce plâng... Fericiți cei blânzi... Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în Ceruri”. Potrivit tipicului, între stihurile fericitilor, se

cântă imne din canonul sfinților acelei zile sau din canonul praznicului, și puțin mai apoi troparele și condacele zilei. În acest chip, Sfinții sunt chemați să se alăture nouă în slăvire. Iar preotul, ieșind afară acum pentru Vohodul Mic, cheamă chiar și Îngerii să se alăture în această proslăvire de obște, atunci când rostește în taină rugăciunea „Stăpâne, Doamne Dumnezeu nostru... fă [ca] împreună cu intrarea noastră, să fie intrarea sfinților Îngeri, cari slujesc împreună cu noi, și împreună slăvesc bunătatea Ta”. Astfel pământescul, Sfinții și Îngerii se pregătesc și se unesc spre întâmpinarea Domnului, Care vine pentru lucrarea sa pământească. Această manifestare a Domnului este simbolizată de intrarea cu Cartea Evangheliei, pe care o numim Vohodul Mic. Credincioșii privesc cu evlavie la Evanghelie că la venirea Însuși Domnului, și cu bucurie îl întâmpină și strigă „Veniți, să ne închinăm și să cădem către Hristos”. Intrarea în altar prin Ușile Împărătești ar trebui trăită de sfințiii slujitori precum intrarea într-o lume mai înaltă, în Împărăția slavei Sfintei Treimi. Restul rânduiei Liturghiei este într-adevăr o slăvire a Treimii. Începe cu cântarea solemnă a „Cântării celei Întreit-sfinte”. Însemnătatea acestui moment este făcută limpede de rugăciunea preotului: „Dumnezeu cel sfânt, Carele întru sfinți odihnești, Cea ce cu glas întreit sfânt ești laudat de serafimi, și slăvit de heruvimi, și de toată puterea cerească închinat; ... Însuți Stăpâne, primește și din gurile noastre, celor păcătoși, întreit sfânta cântare.”

Auzim apoi chemarea la o atenție sporită: „Înțelepciune! Să luăm aminte!”. Citețul intonează prochimenu zilei: acesta este un stih din Scriptura Vechiului Legământ, căruia îi dăm un înțeles mai înalt, din Noul Legământ. În mijlocul bisericii, citețul zice Apostolul. După cântarea întreită Aliluia (slavă Ție Dumnezeu!), slujitorul ne invită să ascultăm sfânta Evanghelie. Auzim chiar cuvintele Domnului Însuși, că și cum am fi de față când vorbea cu ucenicii și cu norodul. După citirea Evangheliei, urmează Ectenia Cererii cu osârdie (stăruitoare) cu întreitul ei „Doamne, miluiește” și Ectenia pentru „cei ce se învață” (cei chemați, a catehumenilor), pentru cei ce se pregătesc de Botez, cu care se încheie a două parte a Liturghiei. De aici, vom trece la cea mai importantă parte, Liturgia credincioșilor.

Doar membrii propriu-ziși ai Bisericii sunt îngăduiți a lua parte la Liturgia credincioșilor. Din această pricină, catehumenii, cei ce nu sunt încă botezați, părăsesc biserica după rugăciunea zisă pentru dânșii. Iarăși și iarăși diaconul rostește ectenia de cerere, la care poporul răspunde cântând „Doamne, miluiește”; aceasta îngăduie preotului să se pregătească în rugăciune pentru restul sfintei slujbe, cu rugăciunile rânduite.

În vremea cântării „Cari pre heruvimi cu taină închipuim”, se face Vohodul Mare (Intrarea Mare), cu darurile pregătite pentru euharistie. Acesta constă în mutarea darurilor de pe proscomidiar pe Sfânta Masă sau „Scaun”, prin Ușile Împărătești. Slujirea cu Îngerii, care a marcat Vohodul Mic, este vădită iarăși cu și mai multă mărire. Trecerea cu darurile ne înalță cugetul la venirea Domnului puterilor Însuși, în această clipă cei din biserică sunt chemați să împlinească o lucrare îngerească. Aceasta este înfățișată în Cântarea Heruvimică: „[Noi] Cari pre heruvimi cu taină închipuim, și făcătoarei de viață Treimi întreit sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească să o lepădăm - că pre Împăratul tuturor priimind, pre Cel [în chip] nevăzut înconjurat de cetele îngerești. Aliluia.” Mutarea darurilor, care au fost pregătite pentru sfințire, reprezintă punerea Mântuitorului în mormânt. Ajunși aici, trebuie să ne concentrăm asupra acelor amintiri sfinte, ale celor trăite de-a lungul Vinerii Mari și în Sâmbăta Mare a Săptămânii Patimilor, pentru că, mai apoi, la sfârșitul Liturghiei să putem a ne bucura de Învierea și Înălțarea Domnului. Acum, în timp ce poartă discul și potirul și le așază pe Sfânta Masă, slujitorul se roagă cu cântările din acele zile mari ale Săptămânii Patimilor: „Iosif cel cu bun chip de pre lemn luând preacurat Trupul Tău, cu giulgiu curat înfășurându-l și cu miresme, în mormânt nou îngropându-l, l-au pus”. „În mormânt cu Trupul, în iad cu sufletul ca un Dumnezeu, în Rai cu tâlharul și pre scaun ai fost, Hristoase, cu Tatăl și cu Duhul, toate umplându-le, Ceta ce ești nescris-împrejur”. „Ca un purtător de viață, ca un mai înfrumusețat decât Raiul cu adevărat, și decât toată Cămara Împărătească mai luminat s-a arătat, Hristoase, mormântul Tău, Izvorul învierii noastre”.

Ușile Împărătești și dvera (perdeaua) din spatele lor se închid după Vohodul Mare, pentru că nimic să nu tulbure rugăciunea concentrată care ne pregătește pentru cel mai însemnat moment, al euharistiei. Trebuie să acordăm o atenție deosebită faptului că Biserica ne pregătește pe toți pentru participarea de mai apoi în sfânta Taină. Ne pregătește, mai întâi de toate, prin cererile rugătoare pentru aducerea cinstitelor daruri și pentru noi înșine; în al doilea rând, ne pregătește insuflându-ne cu pace și dragoste reciprocă, întrebuițând aceste două strigări, care au același singur înțeles: „Pace tuturor” și „Să iubim unii pre alții, că întru un gând să mărturisim pre Tatăl, pre Fiul și pre Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită”. În acest timp, preoții sărută sfintele daruri acoperite și unul pe altul, salutându-se unul pe celălalt cu cuvintele: „Hristos în mijlocul nostru!” „(și a fost și) Este și va fi!” În al treilea rând, Biserica ne pregătește pentru Taină cu mărturisirea credinței din rostirea Simbolului credinței. Din timpuri străvechi, a fost rânduit de către Biserică că toți credincioșii

trebuie să știe Simbolul credinței pe dinafară, ca o pecete mântuitoare a credinței, pe care cineva trebuie să o aibă întotdeauna cu sine. Înaintea Simbolului credinței, se anunță poporului: „Ușile, ușile, cu înțelepciune să luăm aminte”. Să păzim ușile bisericii de tot ce este în neorânduială; pentru înțelepciunea tainei lui Dumnezeu, noi, cei ce luăm parte la euharistie sau aducem Jertfa cea fără de sânge, să păzim și ușile sufletului nostru de fiecare gând străin de sfințenia momentului.

Urmează încă o chemare la atenție adâncă și evlavioasă: „Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte, Sfânta Jertfă cu pace a o aduce”. Credincioșii, uniți, concentrați, curățiți de suspinurile lor în rugăciune, primesc binecuvântare în numele Sfintei Treimi, cu cuvintele Apostolului Pavel: „Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatălui și împărțășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți”. „Sus să avem inimile”.

După ce ne-a pregătit în asemenea chip pentru sfânta rânduială, necuprinsă cu mintea, a jertfei sobornicești, tainice și nesângeroase, Biserica, în cele din urmă, săvârșește taina aducerii Jertfei. Dacă lăcașul are clopote, Biserica ne vestește sfințirea prin dangătele clopotului, pentru că cei dintre credincioși care nu sunt la biserică să poată mulțumi în acea clipă Domnului. Această sunare din clopote se face la „Cu vrednicie și dreptate...”.

Preotul se roagă, rostind lunga rugăciune euharistică (care înseamnă literal mulțumire) în timpul cântării „Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Treimei ceii de o ființă și nedespărțită”, „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de slava ta. Osana întru cei din înălțime. Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului. Osana celui dintru înălțime”, „Pre Tine Te laudăm, pre Tine bine Te cuvântăm, Ție mulțumim Doamne, și ne rugăm Ție, Dumnezeuul nostru”, și se oprește în această rugăciune de taină, pentru a rosti ecfonisurile rânduite, cu glas tare. În timpul cântării „Pre Tine Te laudăm”, are loc binecuvântarea Sfințelor Daruri: Sfințele Daruri se prefac, în esență, în Trupul și Sângele lui Hristos. Euharistia este o jertfa adusă Dumnezeului Tatăl, și prin urmare, cererile din acea parte a Liturghiei dintre Vohodul Mare și încheierea Rugăciunii euharistice sunt adresate Dumnezeului Tatăl. În această rugăciune concentrată, se aduce mulțumire și laudă, și ne exprimăm contemplarea noetică (rațională) a slavei lui Dumnezeu, aducând în gând facerea lumii, venirea Fiului lui Dumnezeu, viața Sa pământească, Cina cea de Taină, moartea pe Cruce și Învierea, și înălțăm o rugăciune că Sfântul Duh să fie trimis peste Darurile ce au fost puse înainte.

Imediat după binecuvântarea Sfințelor Daruri, urmează o pomenire de

mulțumire a întregii Biserici cerești și pământești, „mai ales” (aceasta înseamnă mai presus de toate) pentru Prea-curata Născătoare de Dumnezeu, și apoi pentru cetele Sfinților, și apoi se face o pomenire pentru bună-starea și mântuirea tuturor celor apropiați, și pentru odihna celor adormiți.

Jertfa a fost adusă. Biserica, iarăși, aduce cântare de slavă Preasfintei Treimi: „Și ne dă nouă, cu o gură și cu o inimă, a slăvi și a cânta preacinstit și mare încuviințat numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”, și cheamă asupra tuturor celor ce se roagă milele marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Trăind un sentiment de apropiere deosebită a lui Dumnezeu de noi, după ectenia de cerere cu răspunsul „Dă, Doamne”, ne arătăm cu bucurie în fața lui Dumnezeu conștiința de a fi înfiați prin har că fii ai Lui, Cel ce este Părintele nostru Ceresc: „Și ne învrednicește pre noi, Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă, a cuteza a Te chema pre Tine, Dumnezeul cel ceresc, Tată” și cântăm „Tatăl nostru”.

Urmează acum o rugăciune tainică de mulțumire a preotului, și apoi vozglasul: „Să luăm aminte. Sfintele, sfinților”; - cu alte cuvinte, Sfintele Daruri sunt pentru cei vrednici de ele. Acest vozglas se rostește când s-a apropiat vremea împărtășirii cu Sfintele Daruri. Poporul, prin glasul stranei, răspunde: „Unul Sfânt, Unul Domn, Iisus Hristos”; înțelesul acestor cuvinte este că nu îndrăznim să ne numim pe sine vrednici sau sfinți. Perdeaua se trage, acoperind Ușile Împărătești, și apoi are loc împărtășirea clerului în altar, precum și pregătirea Potirului pentru împărtășirea mirenilor.

Așa cum la Învierea lui Hristos, piatra a fost dată la o parte de la ușa mormântului Domnului, și Domnul s-a înfățișat femeilor mironosițe (purtătoare de miruri), perdeaua este trasă înapoi și Ușile Împărătești se deschid, iar Hristosul înviat, Paștele nostru, este arătat norodului. Biserica ne invită să-L primim cu bucurie pe Hristos în lăuntru nostru, cu cuvintele: „Cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, să vă apropiați”. Cei de față, întâlnind cu privirea pe Cel ce a Înviat, strigă: „Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului. Dumnezeu este Domnul și s-au arătat nouă”. Iar în altar, la încheierea împărtășirii, se rostesc cântările pascale: „Învierea lui Hristos văzând”, „Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime”, „O, Paștile cele mari și preasfințite, Hristoase! O, Înțelepciunea și Cuvântul lui Dumnezeu și Puterea! Dă-ne nouă să ne împărtășim cu Tine, mai adevărat, în ziua cea neînserată a Împărăției Tale”.

Din Prayer in the World, de Pr. Mihail Pomazanski (Traducere: Radu Hagiu)
(continuarea în numărul viitor)

CENTRUL SOCIAL-CULTURAL-CATEHETIC

Vă adresăm rugămintea de a ne sprijini, în măsura dorinței și a posibilităților de care dispuneți dumneavoastră personal, firma sau instituția pe care o reprezentați, la edificarea așezământului social-cultural-duhovnicesc al parohiei, în care ne dorim să realizăm următoarele obiective: cantină socială, capelă, cabinet IT pentru tineri, centru de socializare pentru vârstnici, cabinete de psihologie și

reflexoterapie, grupuri sanitare, etc.

Toate acestea le putem realiza cu sprijinul dumneavoastră!

Împreună putem vedea pe chipul celor aflați în dificultate un zâmbet, o speranță!

Puteți face donații în contul BCR

RO49RNCB0026030901820001

Parohia „Sfinții Trei Ierarhi”

Cu nădejde în rugăciunile și jertfa dumneavoastră, de la noi mulțumiri iar de la Bunul Dumnezeu mare binecuvântare.

DIN ACEST NUMĂR

SFINTELE, SFINȚILOR (Tâlcuire pe înțelesul tuturor a însemnătății Dumnezeieștii Liturghii) pag 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

CENTRUL SOCIAL-CULTURAL-CATEHETIC pag 8

DIN ACEST NUMĂR pag 8

Parohia Sfinții Trei Ierarhi - str. Ștefan cel Mare nr. 21A Bacău

Preot paroh Aurel Cîrlan tel: 0751 590 232

Preot slujitor Mihai - Flavius Balaban tel: 0745 283 184

Preot slujitor Marian Gliga tel: 0751 039 809

Cont BCR RO49RNCB0026030901820001 Parohia "Sfinții Trei Ierarhi"

website: www.treierarhibc.ro